

*Załącznik
do Uchwały nr 30/982/12 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 1 sierpnia 2012 r.
w sprawie przyjęcia Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2012 rok*

REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2012 ROK

Województwo Kujawsko-Pomorskie

Toruń, 2012 rok

WSTĘP.....	3
I. KONTEKST PROBLEMOWY	3
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW REGIONU.....	5
EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA RYNKU PRACY.....	6
INTEGRALNOŚĆ RYNKU PRACY	6
POZIOM KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU	7
II. CELE GŁÓWNE I CELE SZCZEGÓŁOWE	8
1. CEL GŁÓWNY: „ROZWÓJ AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW REGIONU”	8
1.1. Cel szczegółowy: „ <i>Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie</i> ”	8
1.2. Cel szczegółowy: „ <i>Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych</i> ”	9
2. CEL GŁÓWNY: „WZROST EFEKTYWNOŚCI FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI RYNKU PRACY”	9
2.1. Cel szczegółowy: „ <i>Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie</i> ”	9
2.2. Cel szczegółowy: „ <i>Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej</i> ”	10
2.3. Cel szczegółowy: „ <i>Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie</i> ”	10
2.4. Cel szczegółowy: „ <i>Rozwój usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej</i> ”	10
3. CEL GŁÓWNY: „WZROST INTEGRALNOŚCI RYNKU PRACY”	11
3.1. Cel szczegółowy: „ <i>Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich</i> ”	11
3.2. Cel szczegółowy: „ <i>Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej oraz poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej</i> ”	11
3.3. Cel szczegółowy: „ <i>Wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich</i> ”	11
3.4. Cel szczegółowy: „ <i>Wzmacnianie spójności społecznej regionu</i> ”	12
4. CEL GŁÓWNY: „ROZWÓJ KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU”	12
4.1. Cel szczegółowy: „ <i>Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki</i> ”	12
4.2. Cel szczegółowy: „ <i>Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy</i> ”	12
4.3. Cel szczegółowy: „ <i>Zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarczemu regionów</i> ”	13
4.4. Cel szczegółowy: „ <i>Pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich</i> ”	13
4.5. Cel szczegółowy: „ <i>Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionów, zmianą kierunków kształcenia, zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje oraz zmieniająca się sytuacją demograficzną w systemie oświaty</i> ”	14
III. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	15
IV. MONITORING PLANU DZIAŁAŃ.....	16

WSTĘP

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia przedstawia główne kierunki działań zmierzających do rozwiązywania problemów funkcjonowania rynku pracy w regionie. Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia opracowano w oparciu o postanowienia art. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.). Niniejszy Plan uwzględnia także założenia strategii *Europa 2020*.

Układ Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia koresponduje z Krajowym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2012-2014.

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2012 rok zawiera:

- w części 1 **regionalną politykę zatrudnienia oraz dotychczasową sytuację w regionie kujawsko-pomorskim,**
- w części 2 **cele główne i cele szczegółowe regionalnej polityki na rzecz zatrudnienia,**
- w części 3 zagadnienia dotyczące **sposobu realizacji Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia.**

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia został przygotowany przez Zespół powołany Uchwałą Nr 5/98/12 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 1 lutego 2012 r. w sprawie *trybu opracowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2012 rok*.

W celu zapewnienia realizacji zasady partnerstwa dokument został przekonsultowany z samorządami powiatów oraz partnerami społecznym reprezentowanymi w Wojewódzkiej Radzie Zatrudnienia.

I. KONTEKST PROBLEMOWY

Województwo kujawsko-pomorskie zamieszkuje 2.069,5 tys. mieszkańców¹. Podobnie jak w całym kraju następuje proces starzenia się społeczeństwa, co powoduje, że udział ludności w wieku przedprodukcyjnym spadł z 25,2% w 2000 roku do 19,3% w roku 2010, wzrósł natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym (z 61,0% do 64,6%) oraz poprodukcyjnym (z 13,8% do 16,0%).

---

¹ Źródło: „Ludność. Stan i ruch naturalny ludności w województwie kujawsko-pomorskim w 2010 roku.
http://www.stat.gov.pl/bydgosz/69_511_PLK_HTML.htm

**LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM
W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM**

Stan w końcu okresu

Wyszczególnienie	2000 rok		2009 rok		2010 rok			
	osoby	%	osoby	%	osoby	%	zmiana do 2000 r.	
							w osobach	w %
Ogółem	2 067 817	100,0	2 069 083	100,0	2 069 543	100,0	1 726	0,1
Wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)	521 337	25,2	406 397	19,6	400 430	19,3	-120 907	-23,2
Wiek produkcyjny (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	1 260 688	61,0	1 338 427	64,7	1 337 211	64,6	76 523	6,1
w tym mobilny (18-44 lata)	826 800	40,0	832 119	40,2	832 365	40,2	5 565	0,7
w tym niemobilny	433 888	21,0	506 308	24,5	504 846	24,4	70 958	16,4
Wiek poprodukcyjny (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)	285 792	13,8	324 259	15,7	331 902	16,0	46 110	16,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Bydgoszczy

Niekorzystnie przedstawia się prognoza dotycząca ekonomicznych grup ludności: z danych publikowanych przez Urząd Statystyczny w Bydgoszczy wynika, że od 2010 do 2035 roku, przy ogólnym spadku liczby ludności województwa o 7,2%, o 23,5% spadnie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, o 17,3% – w wieku produkcyjnym, natomiast aż o 53,3% wzrośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.²

Pociąga to za sobą konsekwencje dla rynku pracy, zwłaszcza w dziedzinie aktywizacji zawodowej osób starszych, a co za tym idzie – rozwijania form kształcenia pozaszkolnego.

W opublikowanej w lipcu 2011 roku przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego „Analizie porównawczej województw w kontekście realizacji celów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013”³ zdefiniowano **główne obszary problemowe województwa kujawsko-pomorskiego**:

- „jeden z regionów o najwyższym poziomie bezrobocia rejestrowanego – stopa bezrobocia wyniosła 16,6% (PL – 12,3%),
- stopa bezrobocia kobiet wg BAEL należy do trzech najwyższych w kraju – 12% (PL – 10%),
- niski poziom zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata – 56,9% (PL – 59,3%),
- znacząca dysproporcja w poziomie zatrudnienia kobiet i mężczyzn na niekorzyść kobiet (16,3 pkt.),
- bardzo niski wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata – 29,9% (PL – 34%),

² Źródło: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bydgosz/ASSETS_11w05_04.pdf

³ Patrz: <http://www.efs.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Strony/default.aspx#zakladka=2&strona=1>

- stosunkowo wysoki poziom zagrożenia ubóstwem,
- niski poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej na wsi – 32,4% (PL – 43 %),
- niski poziom kształcenia ustawicznego osób w wieku 25-64 lata – 4,3% (PL – 5,3 %).”

AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW REGIONU

Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)⁴ prowadzone przez GUS w okresach kwartalnych wykazują, że **w dalszym ciągu w naszym regionie niskie są wskaźniki aktywności zawodowej i zatrudnienia**: współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim ukształtował się w IV kwartale 2011 r. na poziomie 55,2%, tj. o 1,1 pkt. proc. niższym niż w kraju (w roku poprzednim różnica wyniosła 1,7 pkt. proc.), natomiast wskaźnik zatrudnienia wyniósł 49,0% i był o 1,8 pkt. proc. niższy niż w kraju (przed rokiem – 2,2 pkt. proc.).

Stopa bezrobocia rejestrowanego⁵, charakteryzująca udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo, w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła w końcu 2011 roku 16,9% i była o 4,4 pkt. proc. **wyższa niż w kraju** (w końcu 2010 roku różnica wyniosła 4,3 pkt. proc.).

W grudniu 2011 roku w województwie kujawsko-pomorskim **przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 247,2 tys. osób** i było wyższe niż w roku poprzednim o 4,2% (w skali kraju wzrost wyniósł 3,2%).⁶ Do powiatowych urzędów pracy w województwie kujawsko-pomorskim pracodawcy 95 razy zgłaszali zamiar dokonania zwolnień z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Łącznie dotyczyło to 2586 pracowników (w roku 2010 było to odpowiednio: 105 zgłoszeń dotyczących 2127 osób).

W 2011 roku do powiatowych urzędów pracy w województwie kujawsko-pomorskim pracodawcy zgłosili 47 310 **wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej**. Było to o 29,5% propozycji mniej niż w roku poprzednim. Liczba propozycji na formy subsydiowane spadła o 57,5%, natomiast na zatrudnienie niesubsydiowane wzrosła o 18,9%. W tym samym czasie w Polsce liczba wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej spadła o 27,3%⁷.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2011 roku w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało **139 622 bezrobotnych**. W porównaniu z końcem roku poprzedniego liczba bezrobotnych wzrosła o 221 osób (0,2%). W tym samym czasie w Polsce liczba bezrobotnych wzrosła o 1,4%⁸.

W 2011 roku o 3,4% (2558 osób) zwiększyła się liczba bezrobotnych kobiet, natomiast o 3,7% (2337 osób) zmniejszyła się liczba bezrobotnych

⁴ Źródło: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

⁵ Źródło: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

⁶ Źródło: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/bydgosz/ASSETS_komunikat_1211.pdf

⁷ Źródło: <http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867997&pT=details&sP=CONTENT,objectID,867970>

⁸ Źródło: j.w.

mężczyzn. Znaczny względny wzrost (21,6%, czyli 539 osób) wystąpił w kategorii osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. O 3,2% wzrosła liczba osób będących w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (ale w kategorii osób, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia wystąpił spadek o 8,0%). Wśród bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy znaczący wzrost odnotowano w populacji osób bez kwalifikacji zawodowych (o 10,9%), najmniejszy zaś – wśród osób niepełnosprawnych (o 2,2%). Spadek liczby bezrobotnych dotyczył osób do 25 roku życia (o 2,5% czyli 768 osób), bez wykształcenia średniego (o 1,7%, czyli 1491 osób) oraz bez doświadczenia zawodowego (o 1,0%, czyli 314 osób).

W roku 2011 odnotowano spadek liczby osób, które powróciły z zagranicy i zwróciły się do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu z wnioskiem o zasiłek dla bezrobotnych: takich osób było ogółem 1270, o 6,7% mniej niż w roku poprzednim.

W dalszym ciągu **utrzymuje się struktura bezrobotnych pod względem cech społeczno-demograficznych**: w ciągu 2011 roku najbardziej wzrósł udział długotrwale bezrobotnych, którzy stanowią obecnie 53,9% ogółu (o 3,9 pkt. proc. więcej niż przed rokiem), natomiast zmiany udziałów pozostałych grup nie były znaczące: kobiety stanowią 56,0% ogółu (wzrost o 1,7 pkt. proc.), mieszkańcy wsi – 45,2% (wzrost o 0,2 pkt. proc.), osoby powyżej 50 roku życia – 20,0% (wzrost o 0,6 pkt. proc.), natomiast osoby do 25 roku życia – 21,8% (spadek o 0,6 pkt. proc.). Prawo do zasiłku posiada 18,3% ogółu bezrobotnych (przed rokiem – 18,9%).

EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA RYNKU PRACY

Dynamiczne zmiany na rynku pracy stawiają wciąż nowe wyzwania przed instytucjami rynku pracy zaangażowanymi w obsługę tego rynku. Wzrost efektywności funkcjonowania rynku pracy **wymaga stałego podnoszenia kwalifikacji osób zatrudnionych w służbach zatrudnienia oraz kadr pomocy i integracji społecznej**. Dzięki temu możliwe będzie podniesienie jakości usług świadczonych przez partnerów rynku pracy, a także **wzbogacenie oferty kierowanej zarówno do bezrobotnych, klientów pomocy społecznej, jak i przedsiębiorców**.

Na efektywność funkcjonowania rynku pracy wpływa również nawiązanie oraz wzmocnienie ścisłej współpracy między OPS i PUP działającymi w danych powiatach. Tylko dzięki tworzeniu warunków do podjęcia współdziałania, a także uzupełniania się publicznych służb zatrudnienia oraz pomocy i integracji społecznej w udzielaniu wsparcia w przywracaniu osób bezrobotnych na rynek pracy, możliwe będzie przeciwdziałanie wykluczeniu i w jak najszerszej skali włączanie społeczne poprzez reintegrację zawodową osób pozostających bez zatrudnienia.

INTEGRALNOŚĆ RYNKU PRACY

Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej w naszym regionie są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo –

wychowawczych i niepełnosprawność. Wyżej wymienione problemy, a także sieroctwo, bezdomność, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania czy pobyt w zakładzie karnym mogą powodować zagrożenie wykluczeniem społecznym. Dlatego też konieczne jest podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku. Jednym z takich działań jest **ułatwianie dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym**. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze zawodowym, społecznym, edukacyjnym czy zdrowotnym. Wskazane jest również **wspieranie sektora ekonomii społecznej jako skutecznej formy integracji społeczno – zawodowej**. Zwiększenie możliwości dostępu osób niepełnosprawnych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz korzystania z instrumentów zawartych w ustawie *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) pozwoli ujrzeć w osobie niepełnosprawnej dobrze wykwalifikowanego pracownika i dzięki takim działaniom zwiększyć zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Zagrożenie wykluczeniem społecznym jest silniejsze na słabo zurbanizowanych terenach wiejskich. Niezbędne jest wsparcie ukierunkowane na zwiększenie uczestnictwa mieszkańców obszarów wiejskich w życiu społecznym swoich miejscowości, zwiększenie ich mobilności i aktywności społecznej a także rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na tych terenach.

Województwo kujawsko-pomorskie w dalszym ciągu charakteryzuje **duże zróżnicowanie przestrzenne natężenia bezrobocia**: rozpiętość stopy bezrobocia pomiędzy powiatami (iloraz stopy bezrobocia w powiecie o najwyższej wartości i w powiecie o najniższej wartości) wyniosła w grudniu 2011 roku 3,6 (w końcu 2010 roku było to 3,4).

POZIOM KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU

Nadal istotnym problemem wpływającym na funkcjonowanie regionalnego rynku pracy jest utrzymujące się **niedostosowanie struktury kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców**. Z 1856 zawodów, którymi legitymowali się bezrobotni zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy lub zgłoszono w nich wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej (przed rokiem – 1461 zawodów) 77,9% to zawody nadwyżkowe (rok wcześniej – 76,9%). Wobec niekorzystnej struktury zawodowej bezrobotnych, a także niewystarczającego tempa zmian w strukturze kształcenia zawodowego, niezbędne staje się dalsze wzmocnienie instytucji kształcenia ustawicznego jako istotnego elementu podnoszenia kwalifikacji ludności regionu. Szczególnego znaczenia nabierają również działania związane z **pomocą kierowaną do przedsiębiorców w zakresie wspierania rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwa dla przedsiębiorstw**, a także zwiększenia transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami.

II. CELE GŁÓWNE I CELE SZCZEGÓŁOWE

Utrzymująca się, trudna sytuacja na regionalnym rynku pracy pociąga za sobą konieczność podejmowania działań, które przynajmniej w pewnym stopniu tę sytuację mogą poprawić, a w dalszej perspektywie przyczynią się do poprawy konkurencyjności regionu, co jest jednym z nadrzędnych celów Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Działania te w 2012 roku koncentrować się będą wokół problemów związanych ze zwiększeniem aktywności zawodowej mieszkańców regionu, rozwojem kwalifikacji mieszkańców i wzrostem integralności regionalnego rynku pracy, a także wzrostem efektywności funkcjonowania rynku pracy.

Cele zawarte w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2012 rok będą osiągane **głównie poprzez realizację komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013**. Zadania PO KL są określone w poszczególnych *Planach Działań dla Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na 2012 rok*, zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący PO KL uchwałą nr 87 z dnia 5 grudnia 2011 r. i Instytucję Zarządzającą PO KL.

Ponadto cele te będą realizowane poprzez **działania wynikające z innych instrumentów** zawartych m.in. w ustawie o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), ustawie o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) i ustawie o *pomocy społecznej* z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).

1. CEL GŁÓWNY: „ROZWÓJ AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW REGIONU”

1.1. Cel szczegółowy⁹: „Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągnąć będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich” PO KL oraz Planu Działania dla Priorytetu VIII „Regionalne kadry gospodarki” PO KL, w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 6.1.1 - *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy*
- Poddziałania 6.1.3 - *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych*

---

⁹ W celu zapewnienia spójności celów szczegółowych RPDZ przyjął brzmienie zgodne z komponentem regionalnym PO KL

- Działania 6.2 - *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia*
  - Poddziałania 8.1.2 - *Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie*
- oraz
- poprzez realizację działań wynikających z przepisów ustawy o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowe Urzędy Pracy, Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

1.2. Cel szczegółowy: „Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągnąć będzie m.in. przez realizację zadań wynikających z ustawy o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) poprzez dofinansowanie ze środków PFRON oraz budżetu województwa działalności zakładów aktywności zawodowej.

Cel osiągnąć będzie także przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VII „*Promocja integracji społecznej*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 7.1.1 – *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*
- Poddziałania 7.1.2 – *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie*
- Działania 7.4 – *Niepełnosprawni na rynku pracy.*

Realizujący cel: Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Powiatowe Urzędy Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, Wojewoda oraz wszystkie podmioty, o których mowa w Szczegółowym Opisie Priorytetu VII PO KL.

2. CEL GŁÓWNY: „WZROST EFEKTYWNOŚCI FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI RYNKU PRACY”.

2.1. Cel szczegółowy: „Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VI „*Rynek pracy otwarty dla wszystkich*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 6.1.2 – *Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie.*

Ponadto cel będzie realizowany poprzez działania wynikające z instrumentów zawartych w ustawie o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*.

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowe Urzędy Pracy

2.2. Cel szczegółowy: „*Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działań dla Priorytetu VII „*Promocja integracji społecznej*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 7.1.3 – *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej.*

Realizujący cel: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

2.3. Cel szczegółowy: „*Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VIII „*Regionalne kadry gospodarki*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 8.1.2 - *Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie*
- Poddziałania 8.1.3 – *Wzmacnianie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności*

Realizujący cel: Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

2.4. Cel szczegółowy: „*Rozwój usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację działań w oparciu o przepisy wynikające z ustawy o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowe Urzędy Pracy.

3. CEL GŁÓWNY: „WZROST INTEGRALNOŚCI RYNKU PRACY”

3.1. Cel szczegółowy: *„Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich”*

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację projektów w ramach Priorytetu VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich” PO KL oraz Priorytetu VIII „Regionalne kadry gospodarki” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Działania 6.3 – *Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich*

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy.

3.2. Cel szczegółowy: *„Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej oraz poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej”*

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 7.1.1 – *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*
- Poddziałania 7.1.2 – *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie*
- Poddziałania 7.2.1 – *Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*
- Poddziałania 7.2.2 – *Wsparcie ekonomii społecznej*
- Działanie 7.4 – *Niepełnosprawni na rynku pracy*

Realizujący cel: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, podmioty ekonomii społecznej oraz wszystkie podmioty, o których mowa w Szczegółowym Opisie Priorytetu VII PO KL

3.3. Cel szczegółowy: *„Wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich”*

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VII „*Promocja integracji społecznej*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

➤ Poddziałania 7.3 – *Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.*

Realizujący cel: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, społeczności lokalne aktywnie działające na obszarach wiejskich na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

3.4. Cel szczegółowy: „*Wzmacnianie spójności społecznej regionu*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację działań w oparciu o przepisy wynikające z ustawy o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowe Urzędy Pracy.

4. CEL GŁÓWNY: „ROZWÓJ KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU”

4.1. Cel szczegółowy: „*Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VIII „*Regionalne kadry gospodarki*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

➤ Poddziałania 8.1.1 – *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw*

Realizujący cel: Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

4.2. Cel szczegółowy: „*Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu IX „*Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

➤ Poddziałanie 9.6.1 – *Upowszechnienie kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych*

- Poddziałanie 9.6.2 – *Podwyższanie kompetencji osób dorosłych w zakresie ICT i znajomości języków obcych*
- Poddziałanie 9.6.3 – *Doradztwo dla osób dorosłych w zakresie diagnozy potrzeb oraz wyboru kierunków i formy podnoszenia swoich kompetencji i podwyższania kwalifikacji*

Realizujący cel: Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko - Pomorskiego

4.3. Cel szczegółowy: „Zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarczemu regionów”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VIII „*Regionalne kadry gospodarki*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 8.2.1 – *Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw*
- Poddziałania 8.2.2 – *Regionalne Strategie Innowacji.*

Realizujący cel: Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Departament Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego w partnerstwie z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Uniwersytetem Technologiczno-Przyrodniczym im. J. i J. Śniadeckich w Bydgoszczy.

4.4. Cel szczegółowy: „Pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację projektów w ramach Priorytetu IX „*Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 9.5 – *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.*

Realizujący cel: Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

4.5. Cel szczegółowy: „*Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionów, zmianą kierunków kształcenia, zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje oraz zmieniająca się sytuacją demograficzną w systemie oświaty*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągnąć będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu IX „*Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

➤ Działania 9.4 – *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty.*

Realizujący cel: Departament Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Departament Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego wraz z Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu

III. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie zadań RPD/Z na 2012 rok będzie odbywało się ze środków Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków własnych województwa kujawsko-pomorskiego, środków własnych samorządów powiatów, budżetu państwa oraz innych.

Szczegółowy wykaz źródeł finansowania zawiera tabela nr 1.

Tabela nr 1 Źródła finansowania zadań realizowanych w ramach RPDZ/2012

2012							
Numer zadania	Budżet państwa	Fundusz Pracy	Europejski Fundusz Społeczny	Środki województwa	Środki innych jednostek samorządu terytorialnego	PFRON	Inne
1. Rozwój aktywności zawodowej mieszkańców regionu							
1.1	x	x	x				
1.2	x	x	x	x	x	x	x
2. Wzrost efektywności funkcjonowania rynku pracy							
2.1		x	x		x		
2.2	x		x				
2.3	x		x	x			
2.4		x		x			x ¹⁰
3. Wzrost integralności rynku pracy							
3.1	x		x				x
3.2	x	x	x		x	x	
3.3	x		x		x	x	
3.4	x	x					
4. Rozwój kwalifikacji mieszkańców regionu							
4.1	x		x				
4.2	x		x				
4.3	x		x	x			
4.4	x		x				
4.5	x		x				

¹⁰ Grant EURES finansowany z budżetu Unii Europejskiej

IV. MONITORING PLANU DZIAŁAŃ

W celu monitorowania realizacji Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2012 rok skonstruowano zestaw wskaźników przedstawionych w tabeli nr 2.

Monitoring RPDZ/2012 zostanie przeprowadzony w pierwszym kwartale 2013 roku, a wyniki monitoringu zostaną przedstawione w formie raportu.

Tabela nr 2 Monitoring Planu Działań

Nr celu	Nazwa celu	Wskaźniki Monitoringu (stan w końcu 2012 roku)
1.	Rozwój aktywności zawodowej mieszkańców regionu	Stopa bezrobocia Wskaźnik aktywności zawodowej Wskaźnik zatrudnienia
1.1	Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba bezrobotnych ogółem, w tym udział: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kobiet, ▪ zamieszkałych na terenach wiejskich, ▪ osób do 25 roku życia, ▪ osób powyżej 50 roku życia, ▪ długotrwale bezrobotnych, ▪ niepełnosprawnych. ▪ Liczba osób, które zakończyły udział w projektach lub programach (dla Priorytetu VI) <hr style="border-top: 1px dashed black;"/> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania ▪ Liczba osób zwolnionych w przedsiębiorstwach dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania
1.2	Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udział bezrobotnych niepełnosprawnych w liczbie bezrobotnych ogółem. ▪ Liczba osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w projektach lub programach.
2.	Wzrost efektywności funkcjonowania instytucji rynku pracy	Liczba bezrobotnych osób przypadająca na jednego pracownika urzędu pracy

2.1	Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób, które zostały objęte Indywidualnym Planem Działania. ▪ Liczba kluczowych pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia, którzy zakończyli udział w szkoleniach realizowanych w systemie pozaszkolnym istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy. ▪ Liczba etatów utworzonych/finansowanych ramach projektów.
2.2	Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba pracowników instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją, którzy w wyniku wsparcia EFS podnieśli swoje kwalifikacje w systemie pozaszkolnym.
2.3	Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób w wieku powyżej 50. roku życia ▪ Liczba pracowników o niskich kwalifikacjach, którzy zakończyli udział w projektach ▪ Liczba partnerstw (sieci współpracy) związanych na szczeblu lokalnym i regionalnym.
2.4	Rozwój usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba agencji zatrudnienia. ▪ Liczba osób korzystających z usług EURES. ▪ Liczba osób korzystających z usług poradnictwa i informacji zawodowej.
3.	Wzrost integralności rynku pracy	Rozpiętość stopy bezrobocia
3.1	Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba projektów wspierających rozwój inicjatyw lokalnych. ▪ Liczba osób, które zakończyły udział w projektach lub programach.
3.2	Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział

	nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, oraz poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie	<p>w projektach dotyczących aktywnej integracji</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów ▪ Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projekcie ▪ Liczba osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w projektach ▪ Liczba instytucji wspierających ekonomię społeczną, które otrzymały wsparcie w ramach Działania, funkcjonujących co najmniej 2 lata po zakończeniu udziału w projekcie ▪ Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach instytucji ekonomii społecznej ▪ Liczba podmiotów ekonomii społecznej utworzonych dzięki wsparciu z EFS ▪ Liczba podmiotów ekonomii społecznej, które otrzymały wsparcie z EFS za pośrednictwem instytucji wspierających ekonomię społeczną
3.3	Wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba projektów wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych
3.4	Wzmacnianie spójności społecznej regionu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozpiętość stopy bezrobocia pomiędzy powiatami w województwie kujawsko-pomorskim
4.	Rozwój kwalifikacji mieszkańców regionu	Udział zawodów nadwyżkowych w ogólnej liczbie zawodów występujących wśród bezrobotnych
4.1	Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o charakterze regionalnym) ▪ Liczba przedsiębiorstw, których pracownicy zakończyli udział w szkoleniach w ramach projektu ▪ Liczba pracujących osób dorosłych,

		<p>które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym:</p> <p>liczba osób w wieku pow. 50. roku życia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba pracowników o niskich kwalifikacjach, którzy zakończyli udział w projektach
4.2	Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach projektów: <ul style="list-style-type: none"> a) w tym w zakresie form szkolnych b) w tym w zakresie języków obcych c) w tym w zakresie ICT • Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób w wieku pow. 50. roku życia
4.3	Zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarczemu regionów	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • liczba pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych • liczba pracowników naukowych w przedsiębiorstwach • Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe
4.4	Pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Działania
4.5	Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionów, zmianą kierunków kształcenia, zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje oraz zmieniająca się sytuacją demograficzną w systemie oświaty	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • liczba nauczycieli na obszarach wiejskich, • liczba nauczycieli kształcenia zawodowego